

Analiza Raportului Comisiei Europene privind Statul de Drept în România pentru anul 2024

Document de poziție

Rezumat Executiv

Acest document de poziție oferă o analiză critică a [Raportului Comisiei Europene privind Statul de Drept în România pentru anul 2024](#). Funky Citizens a trimis o [contribuție scrisă](#) în timpul consultărilor deschise de Comisia Europeană și a participat la întâlnirile de evaluare. Considerăm că **rezultatul final este unul deosebit de îngăduitor** în ceea ce privește statul de drept în România.

În timp ce raportul oferă o privire de ansamblu asupra situației statului de drept în România, există numeroase domenii în care evaluarea este superficială sau în care provocările persistente necesită o atenție mult mai mare. Această analiză evidențiază principalele constatări, examinează zonele de progres și îngrijorare și oferă recomandări pentru consolidarea statului de drept în România.

I. Sistemul Judiciar

Constatări cheie și analiză critică

1. Independența justiției:

Evaluarea CE: Raportul menționează că au fost luate măsuri suplimentare pentru a asigura punerea în aplicare efectivă a Legilor Justiției, care au intrat în vigoare în decembrie 2022.

Critica Funky Citizens: Raportul eșuează în a captura pe deplin amploarea influenței politice în numirile cheie, în special în cazurile de înalt profil. Numirea recentă a procurorilor-șefi la DNA și Parchetul General a fost criticată pentru că a fost politizată, ridicând serioase îngrijorări cu privire la imparțialitatea procesului.

2. Resurse umane:

Evaluarea CE: Se depun eforturi pentru a asigura resurse umane adecvate pentru sistemul judiciar, deși pentru moment există încă un număr de posturi vacante care ar putea, în timp, să afecteze calitatea și eficiența justiției.

Critica Funky Citizens: Severitatea deficitului de magistrați este semnificativ subestimată. Sistemul judiciar se confruntă cu o criză de pensionări în masă, ducând la instabilitate și potențială ineficiență. Această problemă este exacerbată de scăderea atractivității profesiei din cauza atacurilor și hărțuirii suferite de judecători și procurori proeminenți.

3. Regimul disciplinar:

Evaluarea CE: Raportul menționează că o serie de sancțiuni disciplinare impuse de Consiliul Superior al Magistraturii au fost ulterior anulate de Înalta Curte de Casație și Justiție.

Critica Funky Citizens: Raportul nu abordează lipsa de consecvență și transparență în procesul disciplinar, în special în cazurile de înalt profil. Scandaluri recente, cum ar fi cazul unui judecător care, se presupune, nu a putut justifica active în valoare de 6 milioane de euro, nu au fost abordate adecvat de către organismele disciplinare.

Recomandări:

Recomandările CE:

1. Completarea procesului inițiat în vederea luării în considerare a recomandărilor Comisiei de la Veneția privind Legile Justiției.
2. Continuarea eforturilor de asigurare a unor resurse umane adecvate pentru sistemul judiciar.

Recomandările suplimentare ale Funky Citizens:

1. Implementarea unor garanții mai stricte împotriva influenței politice în numirile judiciare, în special pentru funcțiile de nivel înalt, inclusiv un proces de selecție mai transparent și bazat pe merit.

2. Dezvoltarea unei strategii cuprinzătoare pentru a aborda deficitul de magistrați, inclusiv măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă, consolidarea protecțiilor profesionale și atragerea candidaților calificați.
3. Asigurarea unui mecanism independent de supraveghere pentru procesul disciplinar pentru a asigura consecvența și transparența.

II. Cadrul anticorupție

Constatări cheie și analiză critică:

1. Implementarea strategiei naționale anticorupție:

Evaluarea CE: Implementarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025 rămâne pe drumul cel bun.

Critica Funky Citizens: Deși raportul menționează progresul în implementarea strategiei, nu abordează adecvat eficacitatea reală a acestor măsuri, în special în ceea ce privește corupția la nivel înalt și în sectoarele cu risc ridicat. SNA 2021-2025 include măsuri care, în opinia noastră, nu sunt de natură a aborda problemele grele, sistemice, de corupție din România.

2. Corupția la nivel înalt:

Evaluarea CE: Autoritățile mențin o evidență pozitivă în combaterea corupției, inclusiv în ceea ce privește cazurile de corupție la nivel înalt.

Critica Funky Citizens: Raportul nu abordează pe deplin provocările persistente în urmărirea penală și condamnarea oficialilor de rang înalt. Eficacitatea eforturilor anticorupție, în special în cazurile care implică figuri politice, rămâne discutabilă.

3. Prescripția:

Evaluarea CE: Răspunsul legislativ întârziat cu privire la termenele de prescripție a continuat să ducă la închiderea multor cazuri de corupție și la anularea condamnărilor.

Critica Funky Citizens: Raportul nu subliniază suficient gravitatea acestei probleme și impactul său asupra eforturilor anticorupție. Această situație subminează semnificativ eficacitatea sistemului judiciar în combaterea corupției.

4. Achizițiile publice:

Evaluarea CE: Achizițiile publice rămân un sector cu risc ridicat de corupție și, întrucât este un sector prioritar, se iau măsuri pentru a identifica care domenii și proceduri sunt mai predispuse la corupție în achizițiile publice.

Critica Funky Citizens: Raportul subestimează vulnerabilitatea la corupție în gestionarea finanțelor publice, în special în contextul fondurilor UE. Lipsa de transparență în gestionarea fondurilor din CFM și PNRR, precum și utilizarea discreționară a fondurilor de urgență, creează riscuri semnificative de corupție care nu sunt abordate adecvat.

5. Finanțarea partidelor politice:

Evaluarea CE: Adoptarea legislației pentru îmbunătățirea transparenței finanțării partidelor politice rămâne în așteptare.

Critica Funky Citizens: Raportul nu explorează pe deplin implicațiile acestei probleme persistente, în special modul în care contribuie la lipsa generală de transparență în luarea deciziilor politice și la potențialele conflicte de interese.

Recomandări:

Recomandările CE:

1. Introducerea de reguli privind lobby-ul pentru membrii Parlamentului.
2. Continuarea eforturilor de asigurare a unor resurse umane adecvate pentru sistemul judiciar, inclusiv pentru serviciile de urmărire penală.

Recomandările suplimentare ale Funky Citizens:

1. Implementarea unui sistem cuprinzător pentru urmărirea și raportarea publică a ratelor de urmărire penală și condamnare în cazurile de corupție la nivel înalt.
2. Stabilirea unui mecanism independent de supraveghere pentru gestionarea fondurilor UE, inclusiv CFM și PNRR, cu raportare publică regulată.
3. Adoptarea urgentă a unei legislații cuprinzătoare privind transparența finanțării partidelor politice, inclusiv cerințe stricte de divulgare pentru toate formele de venituri și cheltuieli ale partidelor.
4. Dezvoltarea unei strategii comprehensive pentru abordarea corupției în achizițiile publice, inclusiv îmbunătățirea transparenței și digitalizării proceselor.

III. Pluralismul și libertatea Mass-Media

Constatări cheie și analiză critică:

1. Influența politică și presiunile financiare:

Evaluarea CE: În ciuda unui cadru legal puternic și a aplicării de sancțiuni, se raportează că unele partide politice și-au sporit finanțarea mass-media private pentru publicitate politică.

Critica Funky Citizens: Raportul subestimează grav amploarea controlului politic asupra mass-media publice și private prin mecanisme financiare. Infuzia semnificativă de fonduri publice și cheltuieli ale partidelor politice în sectorul media, care afectează în special televiziunea și presa mainstream, nu este abordată adecvat.

2. Transparența proprietarilor media:

Evaluarea CE: În timp ce informațiile despre structura acționariatului companiilor care dețin licențe audiovizuale sunt acum publice, încă pare dificil pentru publicul larg să știe cine deține în ultimă instanță companiile media dincolo de sectorul audiovizual.

Critica Funky Citizens: Lipsa de transparență în alte sectoare media, în special în media online, nu este suficient subliniată. Opacitatea care înconjoară finanțarea media, în special tranzacțiile dintre stat, partide politice și entități media, împiedică examinarea adecvată a influențelor financiare asupra conținutului media.

Recomandări:

Recomandările CE:

1. Intensificarea eforturilor de consolidare a regulilor și mecanismelor pentru a îmbunătăți guvernarea independentă și independența editorială a mass-media de serviciu public.

Recomandările suplimentare ale Funky Citizens:

1. Implementarea unor reglementări stricte privind publicitatea de stat și cheltuielile partidelor politice în mass-media, inclusiv plafonarea cheltuielilor și divulgarea publică obligatorie a tuturor tranzacțiilor legate de mass-media.

2. Extinderea cerințelor de transparență a proprietății la toate sectoarele media, inclusiv media online, cu o bază de date accesibilă public a structurilor de proprietate media.

3. Dezvoltarea unui mecanism de sprijin pentru entitățile media mici și independente pentru a asigura diversitatea vocilor în peisajul media.

IV. Alte aspecte instituționale legate de checks and balances

Constatări cheie și analiză critică:

1. Procesul legislativ:

Evaluarea CE: Se depun eforturi considerabile pentru a crește calitatea și transparența procesului decizional; guvernul încă face frecvent uz de ordonanțe de urgență, dar numărul acestora este în scădere.

Critica Funky Citizens: Raportul nu surprinde pe deplin impactul negativ al utilizării excesive a ordonanțelor de urgență asupra deliberării democratice și calității legislative. Aprobarea rapidă a bugetului pentru 2024 cu dezbatere limitată este un exemplu deosebit de îngrijorător care nu este abordat adecvat.

2. Consultări publice:

Evaluarea CE: Sunt necesare încă eforturi pentru a asigura consultări publice efective, deoarece persistă deficiențe.

Critica Funky Citizens: Raportul nu subliniază adecvat natura sistematică a acestor eșecuri. Problemele persistente cu publicarea târzie a proiectelor, excluderea societății civile din consultări și ignorarea contribuțiilor părților interesate sunt mai severe decât sunt portretizate.

Recomandări:

Recomandările CE:

1. Intensificarea eforturilor pentru a asigura consultări publice efective înainte de adoptarea legislației.

Recomandările suplimentare ale Funky Citizens:

1. Implementarea unor limite stricte privind utilizarea ordonanțelor de urgență, inclusiv interzicerea utilizării acestora pentru anumite categorii de legislație (de exemplu, legi electorale, drepturi fundamentale).
2. Stabilirea unei perioade obligatorii de consultare de cel puțin 30 de zile pentru toată legislația semnificativă, cu cerințe clare pentru încorporarea și răspunsul la feedback-ul părților interesate.

Concluzie

În timp ce Raportul Comisiei Europene privind Statul de Drept în România pentru anul 2024 oferă o privire de ansamblu asupra situației actuale, acesta nu reușește să surprindă pe deplin profunzimea și natura sistemică a anumitor provocări. Multe dintre problemele identificate de Funky Citizens au fost recunoscute, dar adesea fără accentul necesar pe severitatea sau implicațiile lor pe termen lung.

Pentru consolidarea statului de drept în România, este necesară o abordare mai cuprinzătoare și mai ambițioasă. Aceasta ar trebui să includă mecanisme îmbunătățite pentru asigurarea independenței judiciare, o strategie robustă pentru combaterea corupției la nivel înalt, garanții mai puternice pentru libertatea mass-media și un proces legislativ mai incluziv și transparent.